



ČO SA  
UDIALO  
2018

Chceme  
vedieť  
viac

o budúcnosti  
vzdelávania  
na Slovensku

## SÚHRN KLÚČOVÝCH UDALOSTÍ Z DIANIA V ŠKOLSTVE V ROKU 2018

Aj počas roka 2018 sme zverejňovali tyždenné prehľady o dianí v školstve. Teraz Vám ponúkame súhrn najdôležitejších udalostí.

Editorka: **Anna Dráľová** | [noveskolstvo.sk](http://noveskolstvo.sk) & [chcemevedietviac.sk](http://chcemevedietviac.sk)

KAMPAŇ REALIZUJE

 nové  
školstvo  
portál o reforme vzdelávania



## ŠKOLSKÁ REFORMA SA (OPĀŤ) NEKONÁ

Posledný súhrn udalostí za rok 2017 sa začínal otázkou, či sme na Slovensku v otázke školskej reformy nepoučiteľní. Otázka zostáva naďalej otvorená, no v roku 2018 sa optimisti v ničom predsa len poučili a realisti utvrdili. Je zrejme, že nominanti Slovenskej národnej strany (SNS) na ministerstve školstva akúkoľvek zmysluplnú reformu nie sú schopní pripraviť a začať realizovať. Potvrďuje to aj správanie a konanie Martiny Lubyovej.

Ministerka finálnu verziu dokumentu Učiace sa Slovensko, z ktorej nechala vyškrtnúť podtitul „Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania (NPRVV)“, označila za nerealizovateľnú. Ministerstvo sa pod jej vedením podujalo pripraviť vlastný program, ktorého zverejnenie sa viackrát presúvalo. Najprv ho **Lubyová** chcela predstaviť koncom roka 2017, následne avizovala, že to bude v marci 2018. Na májovom rokovaní školského výboru parlamentu ďalší odklad ministerka zdôvodňovala výjazdovými rokovaniami vlády a nový termín už radšej ani nekonkretizovala.

Uprostred mája **Lubyová** oznámila, že NPRVV pripomienkujú ministerstvá. Dialo sa tak mimo štandardného pripomienkového konania, a tak doň verejnosť nemohla zasiahnuť. Keďže sme presvedčení, že nielen ministerstvá, ale i verejnosť má právo vedieť, čo obsahuje návrh prinášajúci zmeny na nasledujúce desaťročie, pripravovaný dokument sme v jeho vtedajšej podobe zverejnili. Ministerka napokon niekoľko návrhov z dokumentu predstavila 25. mája na tlačovej konferencii.

**Lubyová** návrh NPRVV zaradila do programu júnového rokovania vlády hodinu po jeho začiatku. Jednalo sa pritom o 83-stranový dokument, ktorý navrhoval desiatky zmien. Na tom istom rokovaní vláda dokument aj schválila. Náklady na realizáciu

opatrení ministerstvo vyčísli na 13,1 miliardy eur, pričom v rokoch 2018 a 2019 na ne malo ísť len 782 miliónov eur.

K deklaroványm východiskám NPRVV napísali odborníci a praktici v školstve otvorený list. „V NPRVaV chcete zavádzať v našom školstve inkluzívny fínsky model a s ním aj nový systém riadenia v rezorte školstva. Vítame takéto nasmerovanie. Avšak už samotný spôsob prípravy NPRVaV bez prizvania kľúčových aktérov v školách do spolupráce spochybňuje pochopenie hodnoty a obsahu inklúzie,“ uvádzali signatári s tým, že fínska reforma sa realizovala v úzkej spolupráci s ľuďmi z praxe.

Schválenie NPRVV zavrášilo zistenie, že medzi údajnými autormi sú uvedené aj osoby, ktoré finálny dokument ani nevideli.

V úvode školského roka 2018/2019 ministerka **Lubyová** vyhlásila, že prvé opatrenia NPRVV už ministerstvo začalo realizovať. Spolutorca dokumentu Učiace sa Slovensko (UsS) **Vladimír Burjan** na margo toho skonštatoval, že z návrhu podľa neho „*zmizlo všetko revolučné, odvážne, inovatívne a nápadité. A predovšetkým, úplne sa zmenil duch a jazyk dokumentu.*“

Skutočná reforma školstva si vyžaduje široko akceptovanú víziu, hĺbkové analýzy postavené na faktoch a dátach, premyslenú stratégiu, finančné krytie i politický mandát. Školská reforma preto ani v roku 2019 nebude.



## PRESEDA PARLAMENTU JE PLAGIÁTOR

Doposiaľ najvyššie postaveným ústavným činiteľom v dejinách Slovenska, ktorý bol verejne usvedčený z plagiátorstva, je predseda Národnej rady SR **Andrej Danko** (SNS). Na začiatku tragikomického príbehu najskloňovanejšej témy jesene v školstve bolo udelenie titulu JUDr. za „jeho“ rigoróznou prácu. Najprv nebolo jasné, kde a ako ho predseda parlamentu získal. Na UK, kde študoval, sa práca nenašla a škola odmietala prezradiť viac.

Následne vyšlo najavo, že **Danko** titul získal na Univerzite Mateja Bela (UMB) v Banskej Bystrici. Keď sa však o prácu začali zaujímať médiá, predseda parlamentu k nej licenčnou zmluvou obmedzil prístup. Následne vysvitlo, že práce s rovnakým názvom a počtom strán boli evidované v rokoch 1999 aj 2000. Autorom tej druhej je **Danko**. Autorka prvej práce, **Emília Shakkour**, ho nepozná a jej práca z knižnice UK záhadne zmizla.

Keď sa po verejnom tlaku **Danko** prácu konečne rozhodol zverejniť, ukázalo sa, že je takmer zhodná s rigoróznou prácou **Daniela Pisáka**, ktorý ju na UMB obhájil v roku 2001. Po preskúmaní oboch prác sa zistilo, že sú v nich bez náležitého citovania kompletne opísané pasáže z piatich učebníc práva.

Opozícia sa kvôli akademickému podvodu pokúsila **Andreja Danko** odvolať. Predseda SNS sa obhajoval tým, že rigoróznou prácou zabezpečuje „len stavovský titul a môže byť robená aj metódou kompilácie.“ Na margo **Dankovej** obhajoby **Mária Benedikovičová** z Denníka N napísala že, „kompilácia – čiže rigoróznou práca vytvorená pospájaním odcitovaných cudzích textov – nebola povolená ani v roku 2000.“

Odvolaenie **Danka** z funkcie v tajnom hlasovaní podporilo 61 poslancov, proti bolo 26 poslancov, 1 poslanec sa hlasovania zdržal. Šéf národniarov svoju funkciu ustál, aj keď zjavne bez podpory všetkých koalíčných poslancov. Deň, keď **Danko** obhajoval svoj titul, vo videu zhrnul denník SME.

Ministerstvo školstva vydalo v súvislosti s kauzou vyhlásenie, v ktorom ministerka **Lubyová** uviedla, že „len na základe záväzných predpisov vieme zabezpečiť, že nezákonne získané tituly budú môcť byť odnímané – zároveň však garantovať držiteľom akademických titulov, že získané tituly nebudú môcť byť neoprávnene odnímané alebo škandalizované.“ Slovenskej komore učiteľov (SKU), ktorá **Lubyovú** o vyjadrenie jednoznačného postoja požiadala, ministerka odkázala, že **Danko** mal v texte uvedené zdroje, a tak nemôže „na prvý pohľad povedať, že ide o nejaký plagiát.“

Kauza otvorila širšiu diskusiu o podvodoch pri vyhotovovaní záverečných prác a o biznise, ktorý v tejto oblasti na Slovensku prekvitá. Umožniť odoberanie akademických titulov má novela vysokoškolského zákona. Ministerstvo v nej navrhuje, aby titul mohol odňať rektor univerzity, na ktorej ho študent získal, pričom o návrhu na odobratie by rozhodovala komisia, ktorú rektor vymenuje. Po novom by bolo možné odobrať titul do troch rokov aj v prípade, ak bol spáchaný trestný čin. V prípadoch, kedy sa dokáže, že prácu vypracoval niekto iný, by sa titul mohol odobrať aj desať rokov po jeho získaní. **Andrejovi Dankovi** by pri takto navrhnutých pravidlách titul JUDr. ostal.





## ŠKOLSTVO RIADENÉ HRDO, ODBORNE A SLUŠNE

Rezort školstva riadený nominantmi SNS bol v uplynulom roku poznačený (dez)organizačnými zmenami aj kurióznymi obsahovými návrhmi.

### Zmeny na ministerstve

V novom roku začal na ministerstve platiť nový organizačný poriadok, ktorý zmenil štruktúru riadenia a priniesol viaceré kompetenčné zmeny. Samostatný analytický útvar ministerstva – Inštitút vzdelávacej politiky (IVP) – bol zlúčený s Odborom celoživotného vzdelávania. Dovtedajší šéf IVP **Matej Šiškovič** na ministerstve skončil. Zmena vyvolala ostrú kritiku z rôznych strán (napr. tu a tu).

Médiá priniesli informácie o tom, že na ministerstve sa zrušilo 237 miest a následne vytvorilo 231 nových miest v odboroch, ktoré sa spojili alebo premenovali.

Rozhodnutím ministerky **Lubyovej** sa výrazne zúžili aj právomoci dvoch ďalších najvyšších predstaviteľov rezortu. Štátny tajomník **Peter Krajňák** (Most-Híd) stratil kompetencie v regionálnom školstve a štátna tajomníčka **Ol'ga Nachtmannová** (Smer-SD) v oblasti vedy a techniky. Do pôsobnosti **Krajňáka** sa zaradila výchova a vzdelávanie národnostných menšín a inkluzívne vzdelávanie.

### Športové disciplíny

Z iniciatívy SNS sa veľká pozornosť ministerstva začala venovať aj športu. V septembri médiá informovali o tom, že sa majú testovať športové schopnosti prvákov a tretiakov základných škôl s cieľom vyhľadávať talenty a priťahovať deti k športovaniu.

Vláda vzala na vedomie materiál, podľa ktorého vzniknú stredné športové školy. „Podľa ministerstva školstva koncepcia stredných športových škôl bola vytvorená na základe požiadaviek praxe, najmä zo strany národných športových zväzov,“ napísal denník Pravda.

V októbri ministerstvo avizovalo zriadenie postu nového štátneho tajomníka pre šport. Koncom roka potom vláda schválila uznesenie, ktorým bol na tento post vymenovaný bývalý olympionik **Jozef Gönci**. Podľa SNS je zriadenie tohto postu prvým krokom k tomu, aby bolo na Slovensku zriadené ministerstvo pre šport a cestovný ruch.

### K brannej výchove a ruštine aj folklór

Po dávnejších plánoch SNS opätovne do škôl zaviesť brannú výchovu, posilniť výučbu ruštiny či zaviesť nový voliteľný predmet o zahraničných Slovákoch nominant tejto strany na poste riaditeľa Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) **Ludovít Hajduk** oznámil, že ŠPÚ pripraví učebné osnovy aj pre predmet zameraný na folkloristiku a ľudovú výchovu.

*„Skúsenosti s vyučovaním tohto predmetu zatiaľ v prvom ročníku primárneho vzdelávania potvrdzujú, že žiaci sa prostredníctvom tohto predmetu učia úcte a skromnosti, šikovnosti, kreativite, vzájomnej pomoci a rešpektu,“* okomentoval návrh **Hajduk** bez uvedenia toho, na základe čoho boli takéto skúsenosti potvrdené.

*„Lebo naše dietky nemajú čo myslieť globálne, nech radšej cítia lokálne! Pri toľkej ideologickej fuške na duši žiaka nieto času na riadnu prácu na reforme. A možno je to naše jediné šťastie,“* zhodnotila iniciatívu publicistka **Zuzana Kepplová**.



## VEDCI KONTRA MINISTERKA

Najväčším sporom roka v rezorte školstva bola politicko-inštitucionálna prestrelka medzi Slovenskou akadémiou vied (SAV) a ministerstvom pod vedením **Martiny Lubyovej**. V lete podala SAV podnet na Generálnu prokuratúru (GP) pre nečinnosť ministerstva vo veci transformácie ústavov SAV na vedecké výskumné inštitúcie. Jej predstavitelia opakovane ministerstvo kritizovali za to, že s vedcami vedie byrokratickú vojnu a konštatovali, že je ohrozené fungovanie SAV ako celku.

GP podnet vyhodnotila tak, že **Lubyovej** rezort pri transformácii ústavov nekonal, ako konať mal. „Na základe týchto skutočností generálna prokuratúra z dôvodu nečinnosti ministerstva školstva podala upozornenie prokurátora,“ uviedla hovorkyňa GP **Andrea Predajňová**. Ministerstvo školstva rozhodnutie komentovalo ešte predtým, ako ho GP zverejnila a interpretovalo ho ako svoje víťazstvo. „Rešpektujeme upozornenie Generálnej prokuratúry a na jej návrh urýchlene registračné konanie zastavíme. Ďalší postup pre SAV určí NR SR,“ vyhlásila ministerka **Lubyová**.

Reakciou na to bol protestný pochod vedcov, ktorý ukončili pred budovou Národnej rady SR. Tam ministerke **Lubyovej** adresovali výzvu, aby odstúpila z funkcie. Protest tiež upozornil na hlasovanie parlamentu o návrhu novely vysokoškolského zákona, ktorú vetoval prezident **Andrej Kiska**. „Schválenie novely by znamenalo pre akadémiu stratu finančné aj reputačné, zničí všetko, čo akadémia vykonala za posledné tri mesiace a vráti nás do bodu nula,“ upozornili vedci.

Kým však vedci protestovali, koalíční poslanci veto prezidenta prelomili a vládny návrh zákona, týkajúci sa aj budúcnosti SAV, schválili. „Prelomenie veta prezidenta a prijatie novely

znamená zastavenie transformácie, pričom postup podľa novely by znamenal zrušenie 47 ústavov SAV, zastavenie ich činnosti, zánik všetkých povolení nevyhnutných na ich činnosť a fakticky by viedol k zániku inštitúcie. Následné zakladanie nanovo je nepredstaviteľný proces s množstvom nepredvídateľných následkov. Do konca roka sa takto nariadené znovuzaloženie ani nedá stihnúť tak, ako to novela prikazuje,“ skonštatovala na margo výsledku hlasovania SAV.

Ministerstvo školstva na kritiku vedcov reagovalo tvrdením, že opätovná zmena právnej formy síce bude mať administratívne následky, avšak nie v takom rozsahu, ako uvádza SAV. Neskôr ministerstvo informovalo, že po prerokovaní situácie s GP poslalo akadémii rozhodnutie o zastavení registrácie. „Na rokovaní sa opätovne potvrdila správnosť chápania zákonnej úpravy zo strany rezortu školstva,“ uvádza stanovisko ministerstva, ktoré zároveň oznámilo, že zamestná špecializovaného pracovníka na komunikáciu medzi štatutármi oboch organizácií.

Kontroly postupu pri transformácii ústavov SAV sa venoval aj Najvyšší kontrolný úrad SR (NKÚ). Ten v decembri skonštatoval, že transformácia nebola do detailu premysleným procesom a príčiny problémov vidí napríklad v nesúlade zákona o SAV so zákonom o verejných výskumných inštitúciách. Transformácia SAV sa neudiala, ústavy akadémie sú naďalej rozpočtovými a príspevkovými organizáciami štátu.



# MINISTERSTVO NATAHOVANIA ČASU



## SEGREGÁCIA VERZUS INKLÚZIA

Vo februári komisárka Európskej komisie (EK) pre spravodlivosť, ochranu spotrebiteľov a rodovú rovnosť **Věra Jourová** z dôvodu pretrvávajúcej segregácie v slovenskom školstve do Bratislavy odkázala, že od slovenských orgánov očakáva aktívnu snahu o nápravu a upustenie od obviňovania Rómov. Pripomenula, že ak to bude nevyhnutné, v hre je aj žaloba EK voči Slovensku. **Jourová** uviedla, že nadmerným zastúpením rómskych detí v špeciálnych školách a triedach Slovensko porušuje smernicu, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania. Na kritické stanovisko zareagovala ministerka **Lubyová**, podľa ktorej s komisárkou diskutovala o situácii rómskych detí vo vzdelávaní „v pozitívnom a konštruktívnom duchu.“

Vo februári vznikla Koalícia za spoločné vzdelávanie, tzv. Inklukoalícia. Jej poslaním je spájať pedagogických a odborných zamestnancov, rodičov, odborníkov a rôzne organizácie a spoločne presadzovať inkluzívne vzdelávanie všetkých detí na Slovensku, bez ohľadu na ich fyzické, intelektuálne, emocionálne, sociálne, jazykové alebo iné podmienky. Zakladajúcim členom Inklukoalície je aj občianske združenie Nové školstvo.

Systematické a nadmerné zaradovanie rómskych detí do špeciálnych škôl a tried vo výročnej správe konštatovala aj medzinárodná organizácia Amnesty International. Pokračujúcu segregáciu rómskych a zdravotne znevýhodnených detí kritizoval počas marcovej návštevy Slovenska aj komisár Rady Európy pre ľudské práva **Nils Muižnieks**. Sťažný prístup Rómov ku kvalitnému vzdelávaniu na Slovensku spomína aj výročná správa o stave ľudských práv za rok 2017 Ministerstva zahraničných vecí USA.

Monitorovacia správa, ktorú pre Európsku komisiu pripravili slovenské mimovládne organizácie pod vedením Centra pre výskum etnicity a kultúry, upozornila na to, že segregácia vo vzdelávaní sa na Slovensku presúva z materských a základných škôl aj na stredné školy.

Správa verejnej ochrankyne práv **Márie Patakyovej** z prieskumu o opatreniach zlepšujúcich vzdelávací systém v lete poukázala na to, že rezort školstva zatiaľ nepriniesol zmeny k lepšiemu a segregácia pretrváva napriek tomu, že ju zákon zakazuje. Ministerka **Lubyová** v reakcii na to skonštatovala, že segregácia nie je dobrým javom, avšak je v prvom rade zodpovednosťou zriaďovateľov škôl.

Na to, že v slovenských školách dlhodobo chýbajú odborní zamestnanci a asistenti, ktorí sú na podporu inkluzívneho vzdelávania nevyhnutní, upozorňuje projekt „Kto chýba?“. Ten realizuje Nadácia pre deti Slovenska (NDS) v spolupráci s Plesom v opere a Koalíciou pre deti Slovensko. „Chýbajú kvalitne spracované štandardy podporných služieb, ako aj model, ako by mali odborní a pedagogickí zamestnanci na školách spolupracovať,“ dodala k téme analytička projektu To dá rozum **Miroslava Hapalová**.

Verejná ochrankyňa práv **Mária Patakyová** spolu so splnomocnencom vlády SR pre rómske komunity **Ábelom Ravaszom** (Most-Híd), hlavnou školskou inšpektorkou **Vierou Kalmárovou** a riaditeľkou Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie **Janette Motlovou** na jeseň podpísali spoločné vyhlásenie k desegregácii.

Slovakia 9.3%



Men



## ZOPÁR ČÍSEL NA ZÁVER

V Správe o Slovensku 2018 Európska komisia konštatuje, že platy pedagógov u nás síce rastú, no stále nedostatočne pre zvýšenie atraktivity učiteľského povolania. Platy učiteľov a výskumných pracovníkov sa od začiatku roku 2019 zvýšia o 10 %.

Parlament schválil štátny rozpočet na rok 2019. Plánuje v ňom minúť 17,6 miliardy eur, z toho 2,55 miliardy na vzdelávanie, vedu, výskum a šport z kapitol dvoch rezortov. Z ministerstva školstva má byť financovaných 1,36 miliardy a z ministerstva vnútra 1,19 miliardy. Oproti predchádzajúcemu roku je celkové navýšenie výdavkov oboch rezortov nepatrné.

Objem financií na vzdelávanie, začlenenie detí do predškolského vzdelávania či zníženie miery predčasného ukončovania vzdelávania hodnotí Monitor vzdelávania a odbornej prípravy Európskej komisie. Podľa dokumentu sú u nás investície do vzdelávania napriek hospodárskemu rastu naďalej pod priemerom EÚ aj OECD. Účasť detí od 4 rokov na predškolskom vzdelávaní je na úrovni 76,5 % (priemer EÚ28 je 95,3 %). Predčasné ukončovanie

vzdelávania sa zvyšuje už od roku 2010 (4,7 % v porovnaní s 9,3 % v roku 2017), zatiaľ čo v EÚ má klesajúcu tendenciu.

Štatistiky týkajúce sa profesijného vzdelávania učiteľov prezentoval v septembri analytik projektu To dá rozum **Jozef Miškolci**. Podľa údajov OECD sa v roku 2013 priemerne v rámci krajín OECD vzdelávalo až 71 % vyučujúcich 8 dní v roku. V prípade Slovenska to bolo iba 39 %. „Hoci z hľadiska počtu dní vzdelávania učiteľskej populácie sa na Slovensku blížime k priemeru OECD, z hľadiska podielu sme na tom zo všetkých krajín OECD najhoršie,“ zhodnotil **Miškolci**.

Výsledky kontrol Štátnej školskej inšpekcie (ŠŠI) zamerané na problém šikanovania poukázali na to, že len 80 % oslovených žiakov 6. – 8. ročníka základných škôl sa v škole cíti bezpečne. „*Obeťou šikanovania bolo viackrát 18 % žiakov a svedkom šikanovania 43 %. Pocit bezpečia nemalo v škole 7 % žiakov, 13 % uviedlo, že má strach z niektorých spolužiakov,*“ uvádza ŠŠI s tým, že s telesným napadnutím, bitkou, kopaním a týraním mal skúsenosti takmer každý šiesty školák.

Atlas predstáv  
o budúcnosti vzdelávania  
na Slovensku

<http://atlas.chcemevedietviac.sk>



Objednajte si doručenie výtlačku Atlasu predstáv o budúcnosti vzdelávania na Slovensku!